

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru. Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so pošlaine prosile. Telefon interurban št. 113.

66. števil.

Maribor, dne 13. junija 1928.

Letnik XV.

Sporazum — državna ideja!

Podajamo notranje-politični del govora poslanca g. dr. Hohnjeca, da bo še bolj očitna zadnjič označena neslovanska, despotična in lažiparlamentarna mentaliteta, ki jo razkriva odgovor g. Nikole Pašiča.

G. dr. Hohnjec je izvajal:

«Naše notranje razmere so slabe in nezdrave. Treba jih popraviti, menjati, izpopolniti. Predpogoj zato je pa sporazum. Sporazum je življenska ideja naše države, sporazum je pripravil pot našemu ujedinjenju, sporazum je stal ob zibelki našega ujedinjenja. Evo nekaj dokazov za to: Krfska deklaracija — ta velevažen politični akt — zaključen dne 7. julija 1917 ter podpisan od g. Nikole Pašiča, takratnega ministrskega predsednika in ministra zunanjih zadev kraljevine Srbije, ter g. dr. Trumbića, predsednika Jugoslovanskega odbora, določa, da «se ustav ima primiti u celini u ustavotvornoj skupštini brojno kvalifikovanom većinom.» Ako številno najmočnejše pleme (to so Srbi) ne sme nadglasati (preglasovati) Slovencev in Hrvatov, mora iskati s njimi sporazum. Brez sporazuma ni številno kvalifikovane večine. Znano pa je vsemu svetu, da ustava ni bila sprejeta s številno kvalifikovano večino, in da je ironija tem večja, določa ustava, da je potrebna od strani narodne skupščine za vsako izpremembo ustave tripetinska večina skupnega števila članov. Tako je bila pogažena krfska deklaracija na Vidov dan (28. junija) 1921.

Še močnejše je idejo sporazumnega ujedinjenja in sporazumnega urejevanja medsebojnih in državnih razmer povdarila ženevska konferenca, držana od 6. do 3. novembra 1918. V Ženevi so se zbrali: 1. gg. Nikola Pašič, ministrski predsednik kraljevine Srbije in minister zunanjih zadev; 2. predstavniki parlamentarnih grup srbske narodne skupščine gg. Drašković, Marinković in Trifković; 3. kot zastopniki narodnega veča v Zagrebu gg. dr. Korošec, dr. Melko Čingrija in dr. Zerjav; 4. kot zastopniki Jugoslovanskega odbora v Londonu predsednik dr. Trumbić in gg. dr. Gregorin, Nikola Stojanović in Banjanin. Ti gospodje so sklenili deklaracijo, v kateri so izjavili, «da su sretni, što mogu jednodušno, svečano i pred celim svetom konstatovati svoje ujedinjenje u državu Srba, Hrvata i Slovenaca.» V resoluciji so sklenili: «Zaključuje se, da kraljevina Srbija priznaje narodno veče kao reprezentanta i vladu i to sve u smislu resolucije narodnog veča od 3. nov. 1918. Ovo priznanje odmah je provedeno notom, koju je g. Pašič kao predsednik ministarstva i ministar inostranih dela kraljevine Srbije upravio dr. Korošcu, predsedniku narodnog veča u Zagrebu, i vladama Engleske, Francuske, Italije i Sjedinjenih država. Čitava konferencija obvezuje se raditi svom snagom oko toga, da se postigne efektivno priznanje narodnog veča u smislu resolucije. Osniva se zajedničko ministarstvo za kraljevinu Srbiju i područja narodnog veča u Zagrebu, kome je zadatak, da organizuje zajedničku državu SHS. U tu svrhu vlada kraljevine Srbije i narodno veče u Zagrebu, ne dirajući u opstojeći upravni sistem, poveravaju još danas (9. novembra) ove poslove zajedničkom ministarstvu SHS. Zajedničko ministarstvo stojiče u vezi sa vladom kraljevine Srbije i sa narodnim večem u Zagrebu. Ovaj poredak može se promeniti samo međusobnim sporazumom vlade kraljevine Srbije i narodnog veča.»

Sklepi ženevske konference se žalibog niso izvršili, marveč so ostali na papirju. Ako bi se bili izvršili, bi naša država sedaj bila urejena, trdna in jaka ter spoštovana v krogu drugih držav. Potem je narodno veče na svoji seji 24. nov. sklenilo, da proglašuje ujedinjenje države Slovencev, Hrvatov in Srbov s Srbijo in Črnogorom v eno edinstveno državo. Ta sklep je posebno odposlanstvo narodnega veča dne 1. decembra 1918 v adresi sporočilo g. prestolonasledniku oficijelno in v slovesni obliki. Pomembno je, da je prestolonaslednik v svojem odgovoru na to adresu izjavil: «Progllašavam ujedinjenje Srbije sa zemaljama nezavisne države Slovenaca, Hrvata i Srba u jedinstvenu kraljevstvo Srba, Hrvata in Slovenaca.» Tako se doslovno glasi izjava g. prestolonaslednika in iz tega sledi, da naša država ni bila ustvarjena potom aneksije prečanskih krajev od strani Srbije, niti ne na ta način, da se Jugoslovani bivše avstro-ogrške monarhije podvržejo kraljevini Srbiji, katera bi državnopravno samo razširila svojo oblast in svoje meje na ozemlja preko Drine, Save in Donave. Ujedinjenje se je izvršilo tako, da so se zemlje nezavisne države Slovencev, Hrvatov in Srbov s svojo voljo in odločitvijo zjediniile s Srbijo.

Naše države torej ni ustvarilo samo eno pleme — Srbi, Srbi, Hrvati in Slovenci smo državo ustvarili brez sile v medsebojnem sporazumu in v medsebojnem sporazumu jo moramo tudi urediti, voditi in upravljati. Ideja sporazuma je torej eminentno državna ideja. Brez te ideje bi ne prišlo do ustanovitve države, brez te ideje ni pravilne ureditve, ni dobre uprave, ni napredka in razvoja naše države.

Ker se ta ideja že štiri leta tepta v prah, zato smo prišli v hudo zagato, iz katere — kakor piše g. Protič v beograjskih «Novostih» (dne 3. t. m.) — naša državna politika ne more najti izhoda. In tudi odličan Anglež in prijatelj Jugoslovancov g. Seton Watson to vidi, odklanja centralizem ter priporoča vladi in kroni sporazum, ko piše: «Centralizem je bolezen, ne pa ideal. Po mojih mislih je centralizem neizvedljiv in sicer: 1. ker nasprotuje tradicijam, ki so se v dolgih stoletjih globoko uživele v prebivalstvo različnih pokrajin. Te tradicije je bolje gojiti in razvijati, nikakor pa pobijati. 2. Ker za centralizem absolutno ni potrebnega upravnega aparata. Posledica tega je popoln zastoj in zmešnjava, kar povzroča nezadovoljstvo in silno slabo vpliva na gospodarski razvitek države. Ni v interesu niti Srbije niti Hrvatske, a še manj v interesu dinastije, da bi zmagalo nasilje namesto prijateljskega sporazuma; kajti s tem bi bil proglašen politični in intelektualni bankerot.»

Gospodje, centralizem ni zdravje, marveč bolezen. Naša država težko boluje od centralizma. Jaz prosim vse tiste, ki so prijatelji te države, da krenejo na drugo pot, da krenejo na pot sporazuma. Ako krenemo na pot sporazuma, potem ne gremo v pogubo. Naš klub ima pred seboj jasen cilj, ki ga je označil v svojem ustavnem načrtu. Radič bo določil svoje zahteve. To ni pot teme, to je svetla pot, ki vodi do konsolidacije naše države in do njene lepe bodočnosti. Predpogoj za to pa je revizija ustave. Zatorej glasi naš ceterum censeo: ustava se mora revidirati!

Politični položaj.

Radič o Pašičevem govoru. Poročevalec beograjskih «Novosti» je obiskal Radiča, da izve, kaj misli on o Pašičevem govoru. Radič je rekel, da ta govor ni nič novega in da je važen samo radi tega, ker ga je govorila uplivna oseba. Srbska inteligenca krog Pašiča ima danes napram Hrvatom podobne predsodke kot so jih imeli nekdanj hrvatski frankovci napram Srbom. Pa kakor je na Hrvatskem mlada in nova generacija izpodrinila staro, tako bo tudi v Srbiji. Radič na svojem prihodnjem zborovanju sploh ne misli govoriti o Pašičevem govoru, ampak o razmerju med Srbi in Hrvati in bo tudi jasno povedal, kaj namerava s republiko. HRSS je republikanska stranka, toda proti kralju Srbov se ne bo nikdar upirala. Ako bi bilo prišlo v parlament namesto 70 poslancev HRSS le polovica srbijskih republikancev, bi bila nevarnost za monarhijo še mnogo večja. Sporazum med Hrvati in Srbi bi monarhijo v Srbiji preje okreplil nego oslabil. Zato se Srbom ni treba bati, da pomenja sporazum oslabev monarhije. Mi hočemo le, naj monarhično formulo okrepi narod z izrekom svoje volje. Zamisel sedanjih srbskih monarhistov pa je, da ustvarijo zelo labilno srbsko monarhijo. Dne 24. t. m. bo Radič storil odločne korake za sporazum. Takrat bo tudi govoril o slabi finančni upravi na Hrvatskem in povedal, da je Hrvatska utrpela v petih letih nad 100 milijard škoda in da so odnesli v Belgrad nad 250 milijonov zlatih kron, ki so izginile bogve kam. Govoril bo tudi istega dne o Svetozaru Pribičeviću, ki bo izvedel takrat enkrat za vselej, kdo je. Srbi nam vedno očitajo, da smo se borili do zadnjega dne za Avstrijo. Tudi o tem očitaju je vprašanje sporno. Mi smo se od leta 1870 dalje borili proti Avstriji, Avstrija pa se je naslanjala na pravoslavje, ki je bilo zelo lojalno napram njej, kakor kaže zgled graničarjev. Ako bi Srbi razumeli naše razmerje napram Avstriji in Madžarski, bi bil naš sedanji spor takoj rešen. Tudi tisti prečanski Srbi, ki doslej tolmačijo v Belgradu naše nekdanje razmerje do Avstrije in Ogrske, so bili pristaši nekdanje oficijelne avstrijske politike. Pašičev zadnji govor nima niti glave niti repa. Ta govor je za Pašiča njegov politični samomor. Če bi bil on (Radič) tako govoril Hrvatom o Srbih, kakor je govoril Pašič Srbom o Hrvatih, bi bilo konec njegove (Radičeve) politike. Pašič je nasledel zelo slabim svetovalcem. On je rekel, da bo Hrvate «niveliral.» Toda jaz mu povem, da se niti ena vojska ni končala z niveliranjem. Zahleve po avtonomijah niso nikako leglo protisrbske politike, kakor to smatrajo v uradnih krogih. Glede Davidoviča pa je dejal Radič, da ni niti šumadinec, niti Srb niti državnik, dokler se ne odreče Pribičevićevi politiki.

Bleerovo posojilo. Med ministrom financ in Bleerovo bančno skupino še ni prišlo do sporazuma glede izplačila drugega posojilnega obroka. Minister prometa dr. Janković je zahteval, da se izplačilo pospeši, ker bi rad že začel graditi jadransko železnico. Minister financ je radi tega prosil vsaj za predujem od 5 milijonov, Bleerova bančna skupina je pa odvrnila, da da lahko samo enega. Ameriški bankirji so odpovali sedaj v London, da poskusijo tam dobiti denarna sredstva, ki jih v Ameriki ne morejo spraviti skupaj.

Razprava o vojaškem zakonu. Pri nadaljni razpravi v odboru za novi vojaški zakon se je pokazalo, da so kmečki poslanci radikalne stranke odločno nasprotni načrtu svojih strankarskih tovarišev ministrov, policajdemokrati pa še bolj militaristični, kakor to zahteva nazadnjaški vojni zakon sam.

Sprememba pri radikalih. Dosedaj so radikali bili kolikor toliko strpnji. Zadnji čas pa je stari Pašič svoji srbski radikalni stranki zopet dal znak velesrbsstva. Naša država jim je samo Velika Srbija; vsi narodi, posebno Slovenci in Hrvati se moramo posrbiti. Tako je sedaj. Slovenci, ki danes delajo za srbsko radikalno stranko, delajo za raznarodovanje Slovencev, za posrbljenje. Duh Nikole Pašiča se zopet poraja v srbskih radikalnih vrstah v večji meri. To je ona velesrbska smer, ki ne mara, da bi obstal še kak drug slovanski narod v naši državi! Nas ta preokret v političnem pravcu radikalov ne vznemirja. Nobena sila še ni ostala dolgo časa zmagovita.

Štiri leta bodo sedeli radikali na vladi in v parlamentu. To je sedaj javno mnenje v Beogradu. Radikalni voditelji sami trdijo, da ne marajo novih volitev. Kakor se vidi iz najnovejših dogodkov, utegne sedanji parlament ostati skupaj celo dobo, t. j. 4 leta. Tega je kriv Radič. On je tista mrtva točka, ki je kriva sedanjega položaja. Revizionistična opozicija (SLS in muslimani iz Bosne) ima sedaj 42 glasov. Ko bi Radič prišel v Beograd, bilo bi nas 112 in pridružili bi se bloku še kakih 8 poslancev. To se pravi, da bi blok z lahkoto razbil sedanji sistem. Tako pa bodo srbski radikali lahko varali še naprej na levo in desno.

Jugoslavija in Rusija. Ker je vladna deklaracija naše odnošaje do Rusije popolnoma prezrla, je poslanec dr. Hohnjec tako-le utemeljeval potrebo diplomatskih in drugih stikov z Rusijo: Rusija, kakršnakoli je sedaj, je največja slovanska država in kot taka prirodna protektorica malih slovanskih držav. Velik del mižerije, pod katero trpijo slovanske države po svetovni vojni, izhaja od pasivnosti Rusije v zunanji politiki. Ako bi Rusija vršila svojo misijo protektorata nad slovanskimi državami in njih pravicami, bi marsikaj bilo bolje in slovanska svoboda in slovansko pravo bi bilo bolje zaščiteno. Zato je v našem lastnem interesu, da storimo vse, karkoli je v naših močeh, da približamo Rusijo Evropi in sebi. V tem oziru je pred nekaj dnevi bivši angleški ministrski predsednik Lloyd George v listu «Daily Chronicle» objavil članek, v katerem med drugim piše takole: «Z veseljem vidim, da razgovori med Curzonom in sovjetsko vlado kažejo, kakor se zdi, odkrito željo, da pridemo do bolj zadovoljivih razmer med Anglijo in Rusijo. Ako zavzamemo stališče do sovjetske vlade, ne smemo pozabiti, da ne gre toliko za rusko vlado, kakor za ruski narod ter da v tem času boljševiki v Moskvi tvorijo edini most do močnega ruskega naroda. Dokler pa je temu tako, dokler sovjeti edini predstavljajo avtoriteto v Rusiji, škoduje vsak sovraženi čin zoper nje celi državi.» Lloyd George-jeve besede nam morajo biti opomin, da moramo iskati pri vsaki priliki stik z Rusijo. V to svrhu bi bilo tudi priporočati, da pošljemo svojega predstavnika v Rusijo, sklenemo z Rusijo trgovsko pogodbo ter vzpostavimo repatriacijske komisije z Rusijo. V Rusiji je še na stotine Jugoslovancov, ki bi se radi vrnili v svojo domovino, v naši državi pa na stotine ruskih beguncev, ki bi se tudi radi vrnili v rusko domovino.

Pašičev napad na jugoslovanski odbor in kipar Meštrovič. Pašič je v svojem zadnjem govoru napadel Jugoslovanski odbor, malo poprej je bil pa napaden v radikalni «Samoupravi» slavni kipar Meštrovič. To dvoje je v zvezi, ker je bil tudi kipar Meštrovič v Jugoslovanskem odboru in ker je on poleg dr. Trumbića edini, ki lahko najtehtnejše dokaže, da Pašič ni osnoval Jugoslovanskega odbora. Ta odbor se je sestel že koncem leta 1914 v Rimu in osnovali so ga med prvimi Supilo, Trumbić in Meštrovič, ko Pašiča še poznali niso. Pokojni Supilo je bil že priznan v Parizu in Londonu, druga dva pa v Rimu, predno sta Supilo in Trumbić stopila v stik s Pašičem. Zagrebška «Slobodna Tribuna» pravi, da je tedaj, ko je bil v Parizu redigiran program bivše Jugoslovanske demokratske Lige, poklical Pašič k sebi enega od najbolj strupenih beograjskih žurnalistov ter mu naročil, da naj začne napadati bivše člane Jugoslovanskega odbora enega za drugim. Najprej one male, potem pa velike, enega za drugim, Trumbića in Meštroviča pa nazadnje. — Tako je tudi bilo. O Trumbiću misli Pašič, da je gotov in sedaj je Meštrovič na vrsti, da se mu za največje umetniško in neplačano delo globno in lažljivo očita koristilstvo.

Sporazum med Jugoslavijo in Nemčijo. V ponedeljek je bil v Beogradu podpisan sporazum med delegati Nemčije in predstavniki naše vlade glede reparacijskih dajatev Nemčije naši državi. V glavnem sta se obe vladi sporazumeli, da Nemčija za leta 1923 in 1924 ne bo dobavljala živine, ki jo Nemčija sama neobhodno potrebuje, nas pa prevoz veliko stane. Zato pa se bodo dobavljali drugi nam potrebni predmeti, posebno polje

deški stroji. Nemčija jamči za dobavo teh predmetov z svoto 5 milijonov zlatih mark, toda od svote je odšteti 1 milijon, ker mora naša monopolska uprava za to svoto v gotovem kupiti od Nemčije soli, ki je naša uprava mnogo potrebuje. Glede 400 lokomotiv, katere nam je Nemčija že dobavila in za katere je vsled padca nemške marke zahtevala o dnanse vlade še 17 milijonov zlatih mark, se je dosegel sporazum tako, da se svota po izvestni odstotni meri porazdeli. Nemčija plača Srbiji in Črnigori tudi odškodnino v znesku 1.200.000 zlatih mark za izvestne škode, napravljene med svetovno vojno.

Po svetu.

Revolucija v Bolgariji. V soboto se je izvršil v Sofiji državni prevrat od strani meščanske opozicije, ki je porabila odsotnost voditeljev zemljoradniške vlade in stranke ter s pomočjo oficirjev in vseh drugih pristašev stare Bolgarske sestavila svojo vlado. Kralj Boris je to vlado potrdil. Stara Bolgarska, to so velekapitalisti, nacijonalisti ali kakor se kot politična stranka imenujejo: demokrati, objedinisti in radikali so bili že itak omejeni samo na Sofijo in še nekatera druga mesta, — ima sedaj z «makedonstvujuščimi», ki že več let netijo ustajo ob meji, svojo vlado, ki pa iz mesta tudi ne more razširiti svoje oblasti ven na deželo. Nevarno je biti minister te nove vlade, ker kmetske čete že oblegajo mesto in so se na raznih krajih že vršili hudi boji. Sofijska vlada na vso moč prikriva vse nevarnosti svojega položaja in ker se kmetska oborožena sila šele zbira, se položaj še ne da objektivno presoditi, ves dosedanj razvoj nove Bolgarske pa govori za to, da ni misliti na trajno ustoličenje Koburžanov in režima, ki je Bolgarijo vodil v svetovno vojno. Najprej se je govorilo, da je Stambolijski z glavnimi člani svoje vlade vjet, izkazano se je pa, da to ni res, temveč da je na čelu oboroženih in organiziranih kmetov, ki so na pohodu proti Sofiji. Bolgarija stoji pred meščansko vojno in če zmagajo zemljoradniki, je gotovo, da se stvar ne bo končala z nekrvavo obsodbo, temveč da bodo s kruto silo zatrti in končani vsi ostanki stare Bolgarije in tudi monarhije. — V Parizu so vznemirjeni vsled dogodkov v Bolgariji, ker vidijo pot nove vlade v kršitvi mirovnihih pogoib in pa v snovanju kakega bolgarsko-turškega bloka proti aliiranim državam. V Budimpešti, kjer je središče vseh monarhističnih in germanofilskih prevratnikov, so bolgarskih dogodkov zelo veseli in kakor se vidi, so bili na vse to dobro pripravljeni. — Naš zunanji minister je izjavil, da mi nimamo nobenega povoda za vmešavanje v bolgarske zadeve, dokler nova vlada ne bi kršila mirovnihih pogoib.

Pisatelj Pierre Loti umrl. V nedeljo je umrl v Hendaye slavni francoski pisatelj Pierre Loti v 73. letu svoje starosti. Njegovo pravo ime je bilo Julien Viand, v mladosti je bil mornariški oficir in tako so tudi njegovi spisi polni doživljajev iz te dobe ter jemljejo svojo snov zlasti iz orientalskega življenja. Pokojni pisatelj je znal zapadu posebno živo očrtati tragiko muslimanskih žena.

Evropeizacija Rusije. Ruska vlada je že davno uvedla zapadni koledar, sedaj se pa vršijo priprave, da se odpravijo tudi stari ruski meterski in utežni sistem ter uvede decimalni. Sovjeti mislijo tudi cirilico zamenjati z latinico.

Zakaj se katolicizem ne more širiti po Rusiji? Z cerkvenimi vprašanji v Rusiji se največ bavijo ameriškanski listi in so zadnji čas konstatirali tudi vzrok, zakaj se ne more katolicizem razširiti v Rusiji. Oni pišejo: glavna zapreka katolicizma v Rusiji je ta, ker se tamkaj indentificirata Poljak in katolik. Poljaki so namreč močno osovraženi radi hegemonistične politike ne samo pri ruskih boljševikih, ampak tudi Ukrajincih v Galiciji in pri Belorusih, baš radi tega je razumljivo, da so tudi katoličanom zaprta vrata v Rusijo. Poljska hegemonistična politika je največja zapreka širjenju katolicizma in zbližanju pravoslavne in rimsko katoliške cerkve. Ravno radi ravnokar omenjenega vzroka tudi noče pošiljati Rim v Rusijo poljskih kat. duhovnikov, ampak svečnike drugih narodnosti.

Kako je z ruskim patrijarhom Tihonom? Boljševiki so v veliki nepriliki, kaj bi naj počeli s patrijarhom Tihonom. Poglavar žive cerkve škof Antonin je poročal radi patrijarha v predsedstvu komunistične stranke in izjavil, da se ne more proti Tihonu postopati sodnijskim putem, ker ga čista narod kot svetnika. Predno bi se drznila vlada postaviti patrijarha pred sodišče, naj pošlje poprej v izstradane ruske gubernije najboljše govornike, ki bodo narodu sporočili, kako se je Tihon protivil predaji cerkvenih dragocenosti samo radi tega, da je tem več kmetov in delavcev umrlo radi gladu. Kakor hitro bo enkrat po tem receptu vzbujena nevolja med narodom radi patrijarha, potem se ga naj obsodi in požene v kak samotni samostan. Levičarji komunistične stranke niso zadovoljni z ravnokar omenjenim nasvetom škofa Antonina, ampak so zato, da se patrijarha obsodi in izvrši smrtna obsodba. Najbolj sta proti patrijarhu Trockij in predsednik vrhovnega revolucionarnega sovisa Džerženskij.

Nekaj iz boljševiške žive cerkve. Poglavar pravoslavne cerkve v Ameriki metropolit Platon Roždetvenski je proglasil neodvisnost svoje cerkve od moskovske žive cerkve. Predstavniki boljševiške cerkve so tožili metropolita vrhovnemu sodišču, češ, da si hoče metropolit prisvojiti imetek pravoslavne cerkve. Vrhovno sodišče je razsodilo celo zadevo v prilog tožiteljev, kar je celo iznenadilo ameriškanske cerkvene kroge. In baš ta razsodba je medela najbolj v žive patrijarha Tihona

in metropolita Platona. Sovjetska vlada je podelila pravico nadzorstva živi cerkvi nad vsemi cerkvenimi institucijami v Ukrajini. V neki kijevski guberniji so se pobunili kmetje, ko je hotelo odposlanstvo žive cerkve pregledati ženski samostan. Odposlanstvo je moralo nastopiti z oboroženo silo.

Afera s prodajo habsburških draguljev. Ko je bivši avstrijski cesar Karl pobegnil iz Avstrije v Švico, se mu je posrečilo odnesti s seboj večji del avstrijskih dvornih dragocenosti, med katerimi je zavzemalo prvo mesto drago kamenje, ki ga cenijo strokovnjaki, da je vredno tri milijone švicarskih frankov. Ker so Karlu v Švici kmalu pošla denarna sredstva, je bil prisiljen, te dragocenosti prodati in zastaviti. Radi tega je vodil njegov intendant baron Steiner pregovore z različnimi pariškimi draguljarji, ki so se za cesarjeve dragulje interesirali. Med tem časom pa se je zgodil znani pustolovni polet Karlov na Ogrsko, ki se je za bivšega cesarja slabo končal. Ko se je Karl vrnil nazaj v Švico in od tam bil pregnan na Madeiro, je večina njegovih dragocenosti izginila. Policija je zaprla različne sumljive osebe, katerim pa ni mogla poneverbe dokazati. Pred kratkim časom pa je švicarska policija dobila v svoje roke dokaze o poneverbi dragocenosti in na njeno intervencijo so francoske oblasti v Parizu aretirale bivšega Karlovega intendanta barona Steinerja in njegovo ženo. Okriviljena sta, da sta prevarila bivšega cesarja pri prodaji njegovih draguljev. Baron Steiner je za to prevaro osnoval posebno delniško družbo pod imenom «Perlesco», ki je na videz imela namen, da posreduje med pariškim in dunajskim tržiščem z dragulji, v resnici pa je hotela s pomočjo Steinerja, katerega mu je ekscesar neomajeno zaupal, izvabiti iz njega za nizko ceno njegove dragocenosti. To se ji je v polni meri posrečilo. Karl je zastavil svoje dragocenosti pri tej družbi za silno odušne obresti, ki so znašale nad 1 milijon frankov, ko pa po pustolovščini na Madžarskem ni zastavnine mogel plačati, je večina draguljev pripadla tej družbi. Formelno se je cela stvar izvršila v postavnih mejah ter policija oduhom ni mogla do živga. Sedaj pa se je dokazalo, da je baron Steiner prejemal visoke nagrade in provizije za to, da je pomagal svojega gospodarja opehariti. Glavni oduh v tej družbi je štrasburški juvelir Sondheimer, poleg tega pa je zapletenih v afero še več uglednih pariških in madriških juvelirjev.

Zločin iz pomepnosti Budimpeštanska policija je dovršila 1. t. m. preiskavo radi zločina, ki je menda vsled hladnokrvne okrutosti, s katero je bil izvršen, edini na svetu. Gre prav za prav za celo vrsto umorov, ki so bili izvršeni pred sedmimi mesci, a so bili sedaj odkriti samo slučajno. Približno pred enim letom je prišel iz Amerike neki Lachmann s svojo ženo, hčerko in njenim 16 letnim sinom. Kupil si je v bližini Budimpešte vilo ter se v njej z družino naselil. Živel so zelo dobro, ker si je Lachmann v Ameriki pridelal mnogo denarja. Njegova hči pa je strastno spekulirala na borzi, toda ni imela sreče, ter je mnogo denarja zaigrala na ta način. Oče ji je nekoliko časa denar dajal, nazadnje pa se je večnemu zapravljanju uprl. Ker hčerka ni dobila več denarja, je sklenila očeta ubiti in nekega dne ga je ustrelila vpricho svoje matere. Obe ženi sta potem mrtveca pokopali na vrtu. O umoru ni nihče ničesar slutil in hčerka je naprej igrala na borzi. Za njen zločin je slučajno zvedel trgovski pomočnik Janoš Toth ter sklenil to stvar izkoristiti v svoj prid. Spoznal se je z ženami in izvaljal iz njih denar z grožnjo, da ju bo ovadil policiji. Ker je hči še nadalje denar zapravljala, se je domenil Toth z njeno materjo, da jo spravi s pota. Nekega dne jo je ustrelil vpricho njenega sina. Ko je ta preplašeno začel klicati na pomoč, je ustrelil še njega. Potem sta pokopala z materjo oba na vrtu poleg ustreljenega očeta. Toth je potem živel s staro Lachmann skupaj v vili, dokler sta še imela kaj denarja. Ko pa je tega zmanjkalo, sta sklenila vilo prodati. Ko mu je kupec denar izplačal, je prišlo med Tothom in starko do prepira, pri katerem je Toth potegnil samokres in jo ustrelil vpricho kupca in njegove žene. Potem je denar za vilo spravil in dolgo časa razsipno živel. Kupec njegovega čina ni policiji prijavil iz vzroka, ki ga policija sedaj še noče navesti. Toth pa je bil tako nepreviden, da je starko na vrtu preplitvo zakopal in tako so jo našli delavci, ki so vrt prekopavali. Policija je potem izkopala še ostale Tothove žrtve in zaprla zločinca in kupca vile. Proti zločincu se bo kmalu začel proces, za katerega vlada že sedaj v Budimpešti velikansko zanimanje. Toth dejanje priznava ter pravi, da je storil zločin samo za to, da pridde do denarja.

Dnevne novice.

Z redukcijo uradništva misli beogradska vlada kmalu začeti. «Politika» poroča v zvezi s tem, da je fin. minister poslal vsem ministrstvom cirkular, v katerem zahteva, da ta ministrstva v najkrajšem roku izvrše reduciranje njim podrejenega, nepotrebnega uradništva. Finančni minister opozarja v tem cirkularju vsa ministrstva na fakt, da bo budget na osebne izdatke znatno zmanjšan. Uradništvo je radi tega odloka zelo konsternirano, kajti nihče ne ve, po kakšnem načrtu se bo ta redukcija vršila. Ministrstva sama o celi stvari nimajo pojma, ker nimajo natančnih in nepristranskih podatkov. Eno pa je gotovo, da se bo redukcija vršila v smislu radikalnega programa, to je, da bodo v prvi vrsti odpuščeni uradniki, ki niso prisegli na radikalno zastavo. Pri nas v Sloveniji in na Hrvaškem se bodo radikalci menda bali preveč zlorabljati to redukcijo v svojo korist, v Srbiji in Bosni se bodo pa gotovo godile

gorostasne stvari ter bo vlada gledala da gotovo na vsak način dobe uradniška mesta v roke njeni privrženci.

Službena potovanja uradnikov. Važen vzrok, da v državi vse ne funkcionira, kakor bi bilo treba in da pride do čestih zloupotreb, poneverjenj in drugih škandalov, je med drugimi tudi to, da dela uradništvo v manjših provincijalnih mestih, kar hoče in kakor zna, brez vsake kontrole ter višje urade obvešča, kakor se mu zljubi, samo, da jim nameče peska v oči, da mislijo, da je stvar v redu. Zato pa postaja desorientiranost in kaos vedno večji. To se dogaja radi tega, ker nobeden državni uradnik neče iti na takozvano službeno potovanje ali komisijo. Oni namreč poleg njihove mizerne plače, s katero se ravno komaj preživijo, dobivajo za službena potovanja takšne dodatke, da ne morejo njimi niti plačati hrane in stanovanja, kaj šele potovanja — z eno besedo, popolnoma ničesar. Nižji uradniki, ki potuje po svojem okraju, dobiva za to potovanje dnevno 20 D, višji pa 30 D. Uradniki okrožja in pokrajinskih uprav dobivajo na dan 35—40 D. S to dnevnicno še uradnik kolikor toliko izhaja, če kraj, v katerega potuje, leži ob železnici. Gorje pa uradniku, ki mora potovati po krajih, kjer ni železnic. Ker ne more hoditi po 30—40 km peš, si mora najeti voz. Za to so mu tudi dovoljeni potni stroški in sicer 2 in pol dinarja za kilometer. Za ta denar pa noče danes kmet niti z najslabšim kljusetom in gnojnim vozom uradnika peljati, temveč zahteva dvakrat ali trikrat večjo voznino. Dočim imajo uradniki ministrstev prosto vožnjo po železnici in tam, kjer ni železnice, dobe potnino, s katero si lahko privoščijo avtomobil, povrh tega pa še imajo dnevnice po 180—200 D, dobi navaden uradnik okr. glavarstva, ki gre na prepotrebno komisijo toliko, da bi moral od gladu umreti, ako ne porabi za potovanje svoje mesečne plače. Potem si pa mora zopet denar izposojevati, kajti tudi družina mu mora živeti in ni čudno, da nastanejo razne korupcije. Uradnik ne more umreti od gladu, pa si pomaga, kakor sam zna.

Za gostoljubje in čast Beograda se je zahvalil tudi dr. Reiss, šef tehničnega oddelka ministrstva policije. Dr. Reiss je švicar in je z neko švicarsko misijo prišel v svetovni vojni v Srbijo, kjer je tudi ostal kot policijski strokovnjak in kriminalist. Srbski in sedaj SHS vladi je napravil nešteto uslug in srbski listi so pisali o njem z največjo laskavostjo. Pri vseh podjetjih, ki jih je podvzelo ministrstvo policije, je bil dr. Reiss prvi in glavni izvedenec. V Solunu so mu ponujali oficirski čin, pa ga ni sprejel, češ, če hočejo, naj ga nagradijo, ko se vrnejo zavezniki. Sedaj je ta mož nena doma podal ostavko in beograjski listi ne vedo prav, kako bi se lotili te stvari. Enemu novinarju je dr. Reiss kratko izjavil, da lahko gre, kadar hoče, ker ni državni uradnik in služi Jugoslaviji samo iz simpatije, četudi je bila sedaj njegova plača manjša v primeru z onkatero je nekdanj imel njegov sluga v laboratoriju. Najbrž gre za to, ker njegovi moderni policijski in kriminalistični nauki ne morejo prepoiti in izpodrinuti balkanske mentalitete, ki se je vrinila v policijsko službo naše države. Sicer je dr. Reiss vladi na ljubo tudi maksikaj neevropejskega zagrešil, pa končno je le preveč, ker ne more pozabiti, da je prišel od zapada. Tudi z raznimi načelniki in inšpektorji je imel hude spore.

Povsod silijo na površje ter do moči. Po vseh onih krajih v naši državi, kjer niso Srbi v večini, vendar hočejo s časom posrbiti cele take pokrajine, mesta, občine, sodne okraje itd. in pri tem delu se poslužujejo vseh mogočih sredstev, da ustvarijo umetno večino. Pristiskanje žiga srbijanstva čisto hrvatskim krajem lahko najbolj opazujemo po Vojvodini in Bosni. Pred vsem hočejo dobiti za vsako ceno v svoje roke občine in se tako povspeti do moči ter oblasti. Kjerkoli po Bosni vidijo Srbijanci, da je ogrožen ali radi manjšine zastavljen srbski položaj, razpuščajo občine, ne razpišejo novih volitve, ampak enostavno postavljajo najbolj zagrizene Velesrbe kot občinske predstojnike. Za Vojvodino izdeluje občinski zakon dr. Joca Lalošević in edini cilj tega zakona je, da se iztisne srbijanska nadoblast ravno v Vojvodini, kjer je srbijanski živelj v manjšini. Pred vsem se trudijo Srbi za nadoblast po vseh onih pokrajinah, kjer prebiva z ozirom na narodnost mešano prebivalstvo. Ravno potem se Srbi po hrvatskih krajih ne borijo samo proti demokratom, ampak pred vsem za srbstvo v pokrajinah, občinah in mestih itd.

Nemci in socialisti so v parlamentu poslušni hlapci srbskih radikalov. Gotovo ne zastoj. Ko je minister Ninčič dne 8. t. m. govoril o koroških Slovencih, rekoč, da jim Nemci ne dovolijo niti ene šole, so Nemci vzrožili. Ko je minister izjavil, da imajo Nemci v Sloveniji 47 nemških šol, a 70.000 Slovencev na Koroškem nobene, so Nemci trdili, da to ni res. Nemci so dobili gotovo kake cukerkče za svojih osem glasov. Ko je govoril Slovenec dr. Kulovec 8. t. m., da smo Slovenci narod za se, da se nečemo ne posrbiti, ne ponemčiti, je vodja socialistov v SHS posl. Divac zaklical, da Slovenci nismo samosvoj narod in nimamo lastnega jezika. Ali boste volilci v Sloveniji še kaj verjeli socialistom in Nemcem! V Beogradu znajo samo hlapčevati.

Razmejitve v Rumunijo. Ker razmejitveno delo med našo in rumunsko državo v Banatu le ni hotelo iti naprej, ko je bilo od obeh strani že vse polno pritožb in zahtev po internacijonalni komisiji, so se končno le vsedli skupaj naši in rumunski delegati ter se začeli posvetovati o glavnih zaprekah. Končno so doglali in ugotovili, da tvorijo glavno zapreko vedni piri med posameznimi člani razmejitvenih komisij. Sedaj se bodo komisijski člani od obeh strani izmenjali in tako se upa, da se bodo s novimi meja končno le došli.

Izjavilo se mu je. Ko je bila Črna gora v mirnih časih samostojna, je imelo črnogorsko vojno ministrstvo svojo posebno tiskarno. Po »osvoboditve« Črne gore pa sta podarila to tiskarno g. Pribičević in Andrija Radović nekemu demokratskemu novinarju, da bi izdal »Narodno Riječ« in propagiral po Črni gori politično demokratsko stranko. Ravno pa, ko je hotel gosp. Radović material tiskarne, ki je bil svojčas kupljen v Parizu podariti temu novinarju, so zaznali za to demokratsko nakano radikalni poslanci, ki so zagnali proti temu krik ter vik in vojni minister je celo to zadevo preiskal, odvzel tiskarno demokratom in jo prodal komandi zetske divizije na Cetinju. Pri tej črnogorski tiskarni je enkrat g. Pribičeviću prav temeljito spodletelo.

V Studenicah pri Poljčanah je umrl v visoki starosti g. Josip Majhen, nadučitelj v pokoju. Bil je skozinskož mož stare korenine, globokoveren, navdušen narodnjak. Naj v miru počiva!

Zavod za na steklini obolele osebe v Zagrebu prenapolnjen. Dne 8. junija je bilo v zagrebškem Pasteurjevem zavodu 280 oseb, ki so jih v Sloveniji in Hrvatski v zadnjih 14 dneh ugrizli stekli psi. Dne 9. junija so morali novo došle (49) spraviti v leseni uti pod streho. Steklina se strašno širi po vseh krajih. V Beogradu je bolnica za obgrizene ljudi prenapolnjena, istotako ona v Sarajevu. Ker se ta grozna kuga vedno bolj razširja, svetujemo ljudem veliko opreznost glede psov. Sumljive pse je najbolje takoj odstraniti. V Banatu so morali v mnogih občinah vse pse ubiti radi stekline. Le šudno, da v Beogradu in Srbiji sploh smejo psi prosto tekati okoli. Tudi tu se vidi, da centralistična vlada postopa po svoje.

Ruše. Ponovno opozarjamo na zanimivo gostovanje mariborskega Ljudskega odra v Rušah v nedeljo, dne 17. junija. Ob štirih popoldne bo vprizoril v gledališki dvorani Kmečkega bralnega društva v Rušah presrečno delavsko igrano »Žrtve«, ki je v Mariboru bila sprejeta z velikim priznanjem. Vstopnice za to predstavlo se bodo dobile v nedeljo celi dan v gostilni Novak v Rušah.

«Glasbena Matica» v Ljutomer. Petju in sploh vsakemu kulturnemu delu naklojeni gospodje v Ljutomeru so omogočili tržanom in okolici, da še ta mesec slišijo Glasbeno Matico iz Maribora. Dne 24. junija nastopi namreč cel njen zbor, ki šteje danes okroglo 90 članov, v telovadnici v Ljutomeru. Mislila je nastopiti tudi v Gornji Radgoni, a tam ni pravega prostora in baje tudi ne občinstva. Zato samo v Ljutomeru njen nastop. Ni majhna stvar, če grejo taki zbori na potovanje, zlasti danes, ko delajo le za vozino in se v slučaju slabega obiska vse skupaj lahko ponesreči. Navzile temu riziku pa bo šla Matica pet v Ljutomer. Prepričana je namreč, da bo pri našem ljudstvu, ki si prepeva v trdih in veselih časih, našla dovolj radovednega in hvaležnega občinstva, ki jo bo rado poslušalo. Peto se bo po večini, kar se je že pelo na koncertu v Mariboru. Če bi pa opustili kako pesem, pa po navadi drugo dajo na nje mesto. Pojejo se moški, mešani in ženski zbori, težke in umetne pa lahke narodne pesmi. Neka posebnost je »Atila in ribič« in »Pod pendžere« t. j. »pod oknom«. Poslušalcem se stori gotovo usluga, če se jim razloži, da je v tej pesmi melodija, kakor jo pojejo turški hodže raz mišaretov (stolpov), ko kličejo vernike k molitvi. Je pa v resnici ljubavna pesmica, ki se v besedah: »Dušo za tebe, aj« v natišjem pianissimo izgublja v zraku. Tudi »Moravska narodna«, moški zbor, je vredna, da jo tu omenim. Ona obkrojuje izgubljeno mladost in ko z najtišjim glasom, ki takorekoč izginja v daljavi, poje »kje si«, kaže, kakor se po nehajoči sili glasu sliši, da je ni več, da je izgubljena. V drugi »Moravski narodni«, ki jo proizvaja mešan zbor in ki opeva hrepenenje in smrt vojakeve neveste v Domavi, je brez vsakršnega dvoma najkrasnejše ono mesto, ko brezupna deva stopa v vodo, da bi jo prebredla. Počasen koral pa že opeva vso nesrečo. Pomenljiva je basovna arija, ki nekako divje in brez prave zveze skače enkrat v globoke in spet v visoke glase. Skladatelj Adamič se je v teh čudovitih akordih očitno posrečila ideja, pokazati zavzetemu poslušalcu, kako voda premetava mrtu truplo zdaj na dno in spet gori na površje, neredno, nasilno, nesmoteno, dokler se ne vstavi tam kje ob obrežju; melodija je zdaj mirna, umirjeno je tudi srce, in mrtve oči gledajo proti nebu. Ta skladba je že sama na sebi dovolj, da je gre poslušat človek.

Kako izgleda danes v Banatu. Srbijanski listi sami opisujejo prilike v Banatu takole: Na žalost moramo konstatirati, da so se prilike v Banatu po vojni spremenile popolnoma in Banat danes ne predstavlja onega bogastva, kakor ga je pred vojno, ko je prehranjeval 17 milijonov ljudi. Vzroki gospodarskega propadanja te najbogatejše pokrajine v naši državi so različni. — Pred vsem so vse ceste tako izvožene in uničene, da seljak ne more svojih produktov voziti na trg. Kanalizacija je že zanemarjena dobrih deset let in je tretjina najrodovitnejše zemlje pod vodo. Po balkansko nerodno izvedena agrarna reforma je veliko pripomogla k propadanju Banata. Izvoz otežkoča dejstvo — Banat nima nobene direktne železniške zveze. Promet napram Rumuniji še ni vzpostavljen, a proti zapadu je v napotju reka Tisa, ker še sedaj ni zgrajen niti eden most, ki bi omogočil hitri promet. Nesposobnost in korupcija uradništva je tudi poslabšala prilike. Predsedniki in beležniki bogatih banatskih občin so razpolagali z občinskim denarjem čisto po svoji volji in spravili poprej polne občinske blagajne na kant. Zadnji vzrok slabih razmer v Banatu pa je vedni prepir med Srbi in Rumuni. K Srbom se namreč prištevajo sedaj poprej najbolj zagrizeni madžaroni in ti sedaj z vsemi silami gojijo in podpirajo sovraštvo napram rumunskemu življu. Tako pišejo o Banatu srbski listi, kaj bi še le lahko napisali hrvaški. Pa že iz poročila srbskih listov se lahko vidi, kako sta uničila srbijanski centralizem ter hegemonizem najbolj bogata pokrajina v državi. Kakor v Banatu bo s časom pod centralizmom tudi v drugem.

Žetev v Banatu obeta biti letos zelo bogata. Tako lepe pšenice že dolga leta ni bilo kot je letos. Tudi koruza vsled zadnjega dežja ugodno kaže. Vinska kriza pa je v Vojvodini enako huda kot v Sloveniji. Kmetijski vinogradniki prodajajo vino iz kleti po 8, 10, 12 K liter. Sadja pa bo letos menda po vsej državi bolj malo, dočim vinogradi izobno obetajo.

Velešrska narodna zavest. »Obzor« poroča: V Vojvodini je na železniški progi Pančevo—Bijela Crkva postaja, ki se je dosedaj imenovala »Karlovo.« Pred nekaj dnevi pa je pustilo beograjsko ministrstvo na postaji nabiti novo ploščo, na kateri se imenuje odslej ta postaja službeno »Karlsdorf.« To se je zgodilo pod velikosrbskim železniškim ministrom dr. Jankovićem.

Nevihite in neurja v naši državi. Od vseh strani naše države prihajajo zadnji čas poročila o deževnih nevihtah, katere spremlja gosta toča. Po varaždinski okolici je napravila toča zelo veliko škodo, v zapadnih krajih Varaždina so setve uničene popolnoma. Ravno tako ko žalostna poročila glede toče prihajajo iz Vinkovcev, Vukovarja in okolice, Vojvodine, Bačke in južne Srbije. Naši upi na posebno ugodno letošnjo žetev so najbrž bili prerani in nas bodo varali.

Največjo tvojno cigaretnega papirja imamo v naši državi na Sušaku.

Kupujte manufakturno blago le pri tvrdki Hladin in Dobovienik, Celje, Prešernova ulica 14 in Gosposka ulica 15, ker tam je dobro blago, najnižje cene in poštena postrežba.

Iz Maribora.

Casnikarska vest o imenovanju dr. Karlina lavantinskim škofom se potrjuje. Tozadevno uradno obvestilo je prejel že tudi mariborski kn. šk. ordinarijat.

Vprašanje na magistrat. V našem z raznimi izgredi oblagodarjenem mestu smo imeli že precej Kopenikiad in med temi tudi take, da so nekateri v pijanosti ali razposajenosti igrali vlogo policije ter hoteli vršiti nočno kontrolo po hotelih. To si je privoščil enkrat tudi magistratni tajnik Hojan in če hočejo mestni očetje spoznati bolj natanko svoje ljudi, naj zaprosijo tozadevni spis od policije. Sploh pa vprašamo magistrata še enkrat, kaj misli storiti, da mu razne osebe v uradu ne bodo kratile dela in ugleda.

«Popravek» o Pustu, sedaj orjuncu, prej obč. svetniku nar. soc. stranke v Krčevini. Ko smo mu enkrat očitali sodniško kazen radi goljufije, je bil tako predrzen, da se je razkoračil v »Taboru« ter zavračal vse to kot laž, češ, da še nikdar ni bil zaprt. Pustili bi ga v miru, ker je njegova goljufija itak dovolj znana, ker se pa še vedno po orjunske napihuje, mu pa ne moremo priznati sledečega »popravka«: Radi podle goljufije, s katero je izvalil nekje denar v imenu, a brez vrednosti uboge vdove svojega stanovskega tovariša, je bil obsojen na mesec dni, pa te kazni ni obsedel, ker je bila ravno tedaj izdana amnestija. Torej, da ne bo zamere: Pust je pomiloščen goljuf in gotovo tudi neizpoporjen, ker je imel tedaj toliko sreče. Posledice njegove obsodbe pa seveda niso izostale. Okrajno glavarstvo je mu vzelo mesto obč. odbornika in tega mesta ne more dobiti nazaj, četudi bi silno rad zastopal Orjuno.

Presenečeni obrekovalci. »Tabor«, »Jutro« in »Marburgarica« so se trudili na vse moči, da bi potisnili v mlakužo obrekovanja in častikraje bivšega gerenta v Krčevini g. Inkreta. Zadeva g. Inkreta se je vlekla pri sodišču po zaslugi policajdemokratov skozi dobo dveh let in je bil g. Inkret včeraj pred senatom popolnoma oproščen. G. kronik pri »Jutru« dr. Reisman je kot poročevalec zaman čakal na svojo žrtev in jo je moral odkuriti iz sodne dvorane kot pošteno blamiran. G. Inkretu kot našemu vrlemu somišljeniku k oprostitvi iskreno čestitamo!

Svarilo. Po Mariboru se klati brezposelni orjunc Franjo Bizjak. Ta orjunc... junak je bil pred nedavnim časom zaposlen kot pisec v pisarni tajništva demokratske stranke, a so ga tudi od tamkaj odslovili. Sedaj se klati v brezposelnosti po mestu in seve gleda na to, da se na orjunaški način preživlja z goljufijami in prevarami. Mož ima na vesti več poneverb in dela dolgove, kjer le more. Temu sleparju je že nasedel tudi eden naših pristašev in radi tega svarimo pred to orjunske brezposelno varalico vse Mariboržane. Element kot Franjo Bizjak spada samo v akcijsko četo Orjune, ki po dnevu spi, po noči se pa za dobro plačo in pijačo pretepava, ropa in izvršuje druga tolovajstva.

Zelo nevaren požar. Dne 11. t. m. ob peti uri popoldne je začel na Teznu iz doslej nepojasnjene vzroka goreti poln voz sena. Prvotno se je mislilo, da se je užgalo seno od iskre iz lokomotive, a je to izključeno, ker je začelo seno goreti na sredini, ne pa od zgoraj. Vagon sena je zgorel kljub gašenju. Pri tem ognju pa je treba omeniti, da je stal goreči vagon samo kakih 20 korakov v stran od skladišča za bencin »Danica«. Res, čudež, da se še to skladišče ni užgalo, eksplodiralo in povzročilo bogzna kako škodo po vsej okolici. Vse opozoritve merodajnih krogov na to nevarnost so bile doslej zamanj in bodo ostale po že balkanski navadi brez uspešne, dokler ne bo prišlo do kake večje katastrofe, katero bo občutil celi Maribor.

Mariborskim Orlicam! Redna telovadba mariborskih Orlic se vrši vsak terek in vsak petek od pol 7. do 8. ure zvečer v telovadnici meščanske šole v Miklošičevi ulici. K telovadbi vabimo vse nove članice, ki imajo veselje s telovadbo. — Načelnica.

X. fantovski večer orlovskega odseka Maribor se vrši danes v sredo, dne 13. t. m., ob 8. uri zvečer v dvorani Lekarniška ulica 6. Dolžnost vseh članov je, da se fantovskega večera vsi točno in polnoštevilno udeležijo. — Pred fantovskim večerom se vrši vpisovanje v pevski odsek. Vsak, ki je pevec, se naj vpiše! — Kdor hoče pristopiti v odsek kot član, se naj javi pri br. tajniku.

—Tudi »Čebelica« začne jutri delovati. Vlagajte v Čebelico. — Tajnik.

Razstava risb in ročnih del se vrši v zavodu šolskih sester od 22. do vštete 26. t. m. Ker se čas razstave ne bo podaljšal, so vabljeni vsi, ki se zanimajo za umetnost mladine, da si v označenem času ogledajo razstavo.

Ljudski oder v Mariboru. Pisarna Ljudskega odra se te dni preseli in je poslej pošiljati vse dopise na naslov: Uprava Ljudskega odra v Mariboru, Cirilova tiskarna, Koroška cesta 5.

Na državni realki v Mariboru prično sprejemni izpiti za I. razred v soboto, dne 30. junija 1923, dopoldne ob pol 10. uri in se nadaljujejo popoldne ob 14. uri. O sprejemu se še isti dan odloči. Priglasiti se je treba v spremstvu staršev ali namestnikov v petek, dne 29. t. m., dopoldne od 9. do 12. ure v pisarni. Priglasiti se pa do istega dne tudi lahko pismeno po pošti. Pogoji za sprejem so: starost 10 let v teku leta 1923, dovršeni 4. razred osnovne šole (z obiskovalnim izpričevalom ali pa s šolskim naznanilom z opombo, da je izdano za sprejem v osrednjo šolo). Prinesti je treba tudi krstni ali rojstni list. Zaradi pomanjkanja učnih sob bodo sprejemni izpiti v jesenskem roku najbrže odpadli.

K otvoritvi Legatovega zasebnega učilišča v Mariboru. Z ozirom na to, da se konča pouk na tukajšnjih šolah koncem meseca junija, se je preložila otvoritev tečajev na Legatovem učilišču na 2. julija, ker bo s tem zunanjim obiskovalcem omogočeno, da dobe stanovanja, ki jih bo dijaštvo izpraznilo s svojim odhodom na počitnice. Vpisovanje in pojasnila za tečaje dnevno v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7.

Prostovoljno gasilno društvo v Razvanju pri Mariboru priredi v nedeljo, dne 17. junija t. l. na vrtni gostilne Pukl v Razvanju veliko vrtno veselico z raznimi zabavami. Za dobra jedila in dobro pristno vino in sveže pivo skrbi društvo. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, so vsi prijatelji in dobrotniki društva povabljeni na prav obilen obisk. — Odbor.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

16

Smeh je dušil navzoče in komaj so se premagovali. Mladi grof pa je trepetal od jeze in razburjenosti. Jeclja je spravljal čez ustnice:

Percy se je bebasto nasmejal in leno povedal:

«Dvoboj —? Glej ga, mladega krvoločneža —! Ali hočete na vsak način narediti poštenemu človeku luknjo skozi kožo? — Sicer pa se jaz nikdar ne dvobojujem«, je mirno pristavil, sedel na klop in z udobnim: »Ah — oh!« stegnil svoje dolge noge od sebe. »Vražje neprijetna reč, takle dvoboj, Tone, kajne?«

«Prosim vas, lord Anton, pomirite mladega Tournayja!« je posredovala Margareta. »Fantek bo sicer počil od jeze in —« je pridljala zbadljivo — »bi utegnil mojemu možu kaj hudobnega storiti!« Hudomušno se je nasmejala, kar pa prav nič ni vznemirjalo njenega soproga. »Percy ima danes svoj dober dan«, je pravila. »Vse svetnike, kar jih je v pratiki, bo izzival, pa bo ostal miren in hladen kakor ledena sveča —.«

Brezdušno se je smejal Percy soproginemu zbadanju.

«Preklicano duhovito, kaj —?« se je prijazno obrnil k mlademu Tournay. »Brihtna, tale moja ženka, eh —? Iznašli bode to, če ostanete še nekaj časa na Angleškem!«

«Gospod Percy ne more drugače, grof Tournay!« je vljudno razlagal lord Anton in pomenljivo položil roko mladeniču na ramo. »Vedite, da je tu pri nas na Angleškem dvoboj prepovedan! Ne bilo bi dobro za vas, če bi začeli svoje življenje v tej gostoljubni deželi s kršenjem postave —.«

Za trenutek se je Tournay obotavljal, nato pa je nalahno skomignil z rameni in dejal prezirljivo:

«Ako je gospod Blakeney zadovoljen, sem seveda tudi jaz. — Vi, moj lord, ste naš dobrotnik, vas bom ubogal. Ako dovolite, bom pa odšel.»

«E-hm — da, pa odidite! Tamle skozi tista vrata!« je z dolgim zadovoljnim zehanjem dejal Percy. »Vražje nasajen poba, tale —! Dvoboj mi napove —! Ha ha ha —! Kar zbal sem se ga —! Kaj misliš, Tone? Bati se ga je bilo, ne —? Ampak prizor je vreden, da se ga zalije —! He, Jelly, kje pa tičiš?«

Dobra volja se je vrnila v družbo. Tudi spoštovani Jellyband se je polagoma pomiril, čeprav mu je še v vseh kosteh tičal strah pred dogodki, ki bi se bili utegnili razviti v njegovi miroljubni hiši.

«Vina na mizo, Jelly, kuhanega, močnega vina! Pri takem slabem vremenu bo dobro delo! — In tudi moja duhovita ženica tule mora pomagati!«

«Ne bo časa, dragi Percy! Armand mora na krov, sicer bo »Zora« zamudila ugodno plimo za v Francijo!«

(Dolje prihodnjik)

Nosite

„PALMA“

gumijevе podpetnike
in podplate!

Znižane cene!

Vozni red, veljaven od 1. junija 1923 se dobi v Cirilovi tiskarni. Cena komadu 1 dinar, po pošti 40 par več. Poleg južne železnice so objavljene še sledeče proge: Celje—Dravograd, Ljubljana—Kamnik, Ljubljana—Jesenice—Trbiž, Kranj—Tržič in Jesenice—Bohinjska Bistrica. Priporočamo ga zlasti turistom, ker zavzema vsled svoje ročne oblike jako malo prostora.

FOTOGRAF

337

Dolenc, Maribor, Meljska cesta 18,

se priporoča društvom, ženitvam, primicijam itd.

Zdravljenje z ultravioletnimi zdravilnimi žarki, s toplimi žarki in z modro lučjo

Dr. Albert Leonhard

4-1

Maribor, Aleksandrova ulica št. 14, telefon št. 178. Na novo se sprejema vsak dan od 14. do 15. ure (od 12. do 3. ure popoldne).

Naznanilo.

V četrtek, dne 21. junija 1923, ob 10. uri dopoldne, se bo prodajalo v notarski pisarni pri Sv. Lenartu v Sl. goricah Omanovo posestvo, ležeče v Spodnjem Porčiču poleg Čehove gostilne.

Posestvo meri okroglo 16 oralov in obstoji iz prvovrstnih travnikov, njiv in gozda.

335

Razglas.

3-2

Podpisana tvrdka si dovoljuje uljudno opozarjati, da so njene v prometu se nahajajoče pивske steklenice in sodčki izključna ter neprodana last pivovarne. Pro daja istih ali njihova uporaba v druge namene je prepovedana ter se kazenskosodno zasleduje.

▼ lastne minteresu se torej vsak posvari prodajati ali nakupovati pивske steklenice in sodčke.

324

Tomaž Götz, pivovarna Maribor.

Kar je res je res! Testenine «Pekatete», kakršne se izdelujejo v zadnjem času, so tako okusne in tečne, da se jih splošno hvali. Gospodinje, zahtevajte jih pri trgovcin!

Najlepše darilo za birmance je lep rožni venec in lep molitvenik. Botre opozarjamo, da ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru veliko izbiri takih molitvenikov in rožnih vencev po primeroma zelo nizkih cenah, zato vsem botrom toplo priporočamo, da si v Cirilovi tiskarni nakupijo ta darila. Dobijo jih tudi lahko po pošti.

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

27 starih dobrih

vinskih sodov

od 7 do 70 hektolitrov proda
VOLLER, Trg svobode 8.
311 2-1

Sprejme se takoj starejši
hlapec za
vožnjo jesa, z hrano in stano-
vanjem. Plača 1600 K na mesec.
Antolič & Tominc, Slov. Bistrica.
336

Za birmance

Velika izbira gotovih oblek po
nizki ceni priporoča I. VEZJAK,
konfekcija, Maribor, Vetrinjska
ulica 7. 272

Nova knjiga! **Gladiatorji.** Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala **Gladiatorje** v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjige, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. **Gladiatorji** so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obsega dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštnino vred 9 D, drugi del 11 D. Dobi se v Cirilovi tiskarni, Maribor.

ANT. RUD. LEGAT^{ovo} ZASEBNO UČILIŠČE ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO, MARIBOR.

Prva in edina strokovna šola za strojepisje in stenografijo v Mariboru.

Začetek tečajev dne 2. julija 1923.

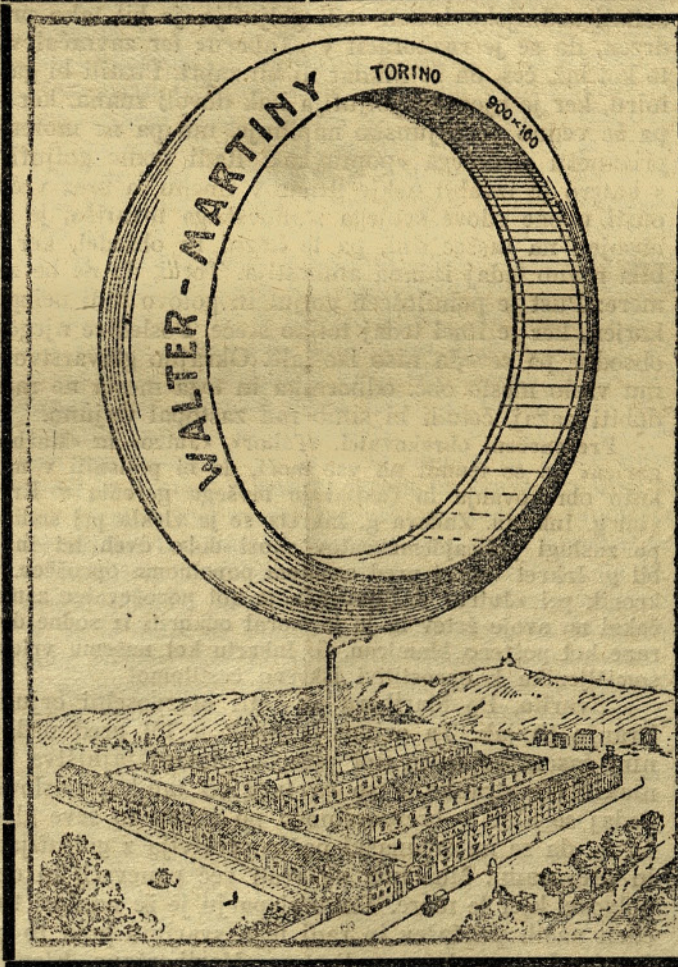
Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji

Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ul. 7, telef. 100
od 8.—12. in od 14.—18. ure. 326 7-2

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

„Svetla“
d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatik in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna posrežba! — Cene brez konkurence!

Sodnijsko zaprisežen strokovnjak.

Sodnijsko zaprisežen strokovnjak.

NAZNANILO.

P. n. občinstvu uljudno naznanjava, da sva otvorila na
Rotovškem trgu št. 3 (Slomškov trg št. 6)

ZALOGO POHIŠTVA
ter lastno delavnico za tapetništvo in mizarstvo

in izdelujemo: kompletne opreme za spalne, jedilne, gospodske, dekliške, salonske sobe; posamezne komade; omare, postelje, mize, kredence, otomane, divane, foite, garniture, žimnice, odeje, rolete itd., polaganje linoleuma, tapetiranje sob. — Popravila mizarstva in tapetniška se okusno in solidno izvršujejo in po umerje ni ceni zaračunajo. — Načrti in vzorci na zahtevo.

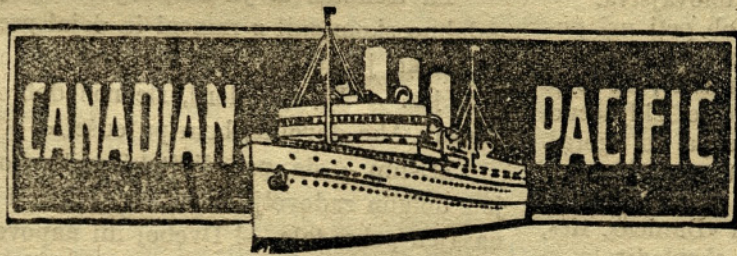
Priporočava se za obilna naročila in beleživa z najodličnejšim spoštovanjem

Jagodič & Sajko
tapetništvo in mizarstvo. 609

Rotovski trg 3. MARIBOR. Slomškov trg 6.

Odlikovan z zlato medaljo.

Odlikovan z zlato medaljo.

Največje transportno podjetje sveta

EVROPA

CANADA

AMERIKA

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko HAMBURGA, ANTWERPNA in CHERBOURGA z glasovitimi EM-PRESS parobrodi na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljna navodila glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, priloge, predpisa useljevanja v Kanado in Zjedinjene države daje AGENCIJA

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Petrinjska ul. 40